

GLAS GRAĐANA ZA DOBRU UPRAVU

ISTRAŽIVANJE: UČEŠĆE GRAĐANA U PROCESU
DONOŠENJA ODLUKA – OPŠTINA ULCINJ

Naziv publikacije:
GLAS GRAĐANA ZA DOBRU UPRAVU

Izdavač:
NVO „Novi Horizont“
ul. Kodre bb, Ulcinj
Tel: +382 68 300 603
E-mail: horizon@t-com.me
www.ngo-horizonti.org
 newhorizonngo

Za izdavača:
Nazif Velić

Anketari:
Aleksandra Pepđonović, Diandra Kočan, Ivana Dašić, Maja Lagator
Marina Marlukić, Nikoleta Škrelja, Samra Đeljošević
Sanja Caušević, Šaban Mandžukić, Tijana Popović

Stručna konsultacija:
Hakile Resulbegović
Mustafa Canka
Almir Čaušević

Lektura i korektura:
Lenka Lalović

Prelom i dizajn:
Alma Sulejmanović

Štampa:
Press Studio (Ulcinj)

Ulcinj, jul 2020.

Ovo istraživanje predstavlja dio projekta „ZA MOJ GLAS U MOJOJ OPŠTINI“ koji sprovodi NVO Novi Horizont u partnerstvu sa NVO „Ul info“ i Gradskom bibliotekom Ulcinj, uz finansijsku podršku Ministarstva javne uprave u sklopu programa „e-Demokratija – učestvuj, predloži, promijeni“, u oblasti reforme javne uprave.
Sadržaj ove publikacije je isključiva odgovornost autora i ni na koji način ne odražava stavove donatora.

Uvod

NVO Novi Horizont je u okviru projekta „**Za moj glas u mojoj opštini**“¹ realizovao istraživanje koje je bilo podržano od strane Ministarstva javne uprave Crne Gore. Fokus ovog istraživanja javnog mnjenja je bio procjena povjerenja građana u Lokalnu samoupravu, kao i vrednovanje saradnje na relaciji Opština – građanin.

Povjerenje građana se ispitivalo kroz sagledavanje aspekata koji su se odnosili na: stepen informisanja građana o aktivnostima koje preduzima Opština Ulcinj, da li su građani imali mogućnosti i načina na koji bi predstavili svoje potrebe u odnosu sa opštinskim organima, participaciju građana u procesu odlučivanja za teme koje su za njih od posebnog interesa, opšte povjerenje građana u rad odbornika aktuelnog saziva Skupštine Opštine i predsjednika Opštine Ulcinj.

Pomoću ovog istraživanja² trebalo je takođe procijeniti koliko su građani opštine Ulcinj upoznati sa mehanizmima sa kojima mogu direktno učestvovati u procesu donošenja odluka Lokalne samouprave. Istraživanje je sprovedeno na prigodnom uzorku od 235 ispitanika. Prikupljanje podataka obavljeno je putem PAPI metoda (Papir i olovka anketiranje) i putem online anketiranja (Google Forms upitnika), u razmjeri 40:60. Prosječna dužina trajanja upitnika bila je oko pet minuta.

Ciljna populacija ovog istraživanja su bili građani opštine Ulcinj od 18 i više godina. Prikupljanje podataka je bilo sprovedeno od strane anketara koji su prošli adekvatnu obuku za terensko istraživanje, u periodu mart-maj 2020. godine.

Projekat „Za moj glas u mojoj opštini“ pored istraživačkog dijela, obuhvatao je i razne treninge i edukacije za mlade ljudе u opštini Ulcinj. Omladinski aktivisti koji su bili dio ovog projekta, imali su priliku da se tokom njegovog trajanja upoznaju sa raznim temama i direktno učestvuju u njima.

Pored edukativnog ciklusa organizovane su posjete mlađim organima Lokalne administracije i Skupštini opštine. Tokom ovih aktivnosti polaznici programa su imali priliku da od predsjednika Skupštine dobiju direktnе informacije o tome kako se formira Lokalni parlament, kakva je njegova struktura, koja su ovlašćenja i funkcije Skupštine opštine, kako se donose odluke i sl. Mladi aktivisti su takođe održali neformalnu parlamentarnu raspravu, postavljajući direktne pitanja predsjedniku Skupštine, čime je pokrenut pozitivan primjer ‘slušanja’ glasa mlađih, što bi trebalo da postane dobra praksa tokom trajanja mandata lokalnih odbornika.

Isto tako, mlađi aktivisti su imali priliku da posjete Lokalnu upravu svoje Opštine. Domaćini tog sastanka su bili rukovodioci i službenici Sekretarijata za upravu i društvene djelatnosti i Građanskog biroa. Omladinski aktivisti su se kroz ovu posjetu upoznali sa mehanizmima građanskog učešćа u procesu donošenja odluka, o tome šta su javne rasprave i kako se one sprovode, kako se ostvaruje pravo na pristup informacijama u posjedu Opštinskih organa te koje usluge pruža Građanski biro.

¹ Projekat „Za moj glas u mojoj opštini“ je realizovan u partnerstvu sa NVO „Ul info“ i Gradskom bibliotekom Ulcinj, uz finansijsku podršku Ministarstva javne uprave u sklopu programa „e-Demokratija – učestvuj, predloži, promijeni“, u oblasti reforme javne uprave.

² Uzorak ovog istraživanja je, po planu, trebao da obuhvati čitavu teritoriju opštine Ulcinj. Zbog novonastale situacije, odnosno pojave pandemije COVID-19, anketari su bili primorani da obustave terenski rad i da poštuju mjere izdate od strane Instituta za javno zdravlje, Nacionalnog koordinacionog tima (NKT) i Vlade Crne Gore. Anketari su radili na terenu desetak dana, pa je istraživanje nastavljeno kroz online anketiranje.

Metodologija istraživanja

Pilot studija i obuka anketara

Prije početka faze prikupljanja podataka od strane organizatora realizovano je Pilot istraživanje. Cilj ovakvog istraživanja je bio da se na 15 ispitanika (koji su imali mogućnost da direktno daju komentare vezane za upitnik) unaprijed testira upitnik, odnosno instrument koji će biti korišćen za prikupljanje primarnih podataka za svrhu ovog istraživanja. To je omogućilo da se formulisu pitanja koja će biti jasna, da se obezbijedi „maksimalno“ razumijevanje pitanja od strane naših ispitanika, a kada smo nailazili na nejasnoće, određeno pitanje je bilo modifikovano.

Nakon završetka pilot studije, NVO Novi Horizont je objavio na svojim internet kanalima Javni poziv za mlade ljude iz Ulcinja koji će u svojstvu anketara učestvovati u realizaciji ove aktivnosti. Odaziv na javni poziv je bio zadovoljavajući, a svaki prijavljeni kandidat je morao da prođe kroz dvodnevni trening, odnosno intenzivnu obuku za anketare.

Cilj prvog dana treninga je bio da se anketari upoznaju sa teorijskom stranom „procesa prikupljanja podataka“, u kome su bile obrađivane sljedeće teme: uputstva za anketare, uspostavljanje početnog kontakta s ispitanikom, postavljanje pitanja iz anketnog upitnika, podsticanje razgovora, bilježenje odgovora i privođenje ispitivanja kraju. Na kraju treninga učesnicima je bio dat upitnik kako bi mogli da se bolje upoznaju sa njim kod kuće.

Cilj drugog dana treninga je bio praktičan. Na početku su učesnici prošli kroz debrifing (gdje su se prisjetili rada sa prošlog treninga), potom su obradili temu koja se odnosi na „najčešće greške koje anketari prave“, a veliki dio treninga je bio fokusiran na „role play“ odnosno igranje uloga, gdje su se učesnici međusobno anketirali i istovremeno bili posmatrani od strane trenera.

Nakon završetka obuke organizatori su zajedno sa trenerima odabrali anketare koji će obaviti terenski rad.

Upitnik – Instrument

Za potrebe prikupljanja podataka u istraživanju je korišćen upitnik koji se sastoji od 14 pitanja, a u kojem je najveći dio pitanja bio zatvorenog tipa. Na početku samog upitnika nalazi se kratak uvod:

Nakon ovog kratkog uvoda uslijedila su pitanja na koja su ispitanici dali svoja mišljenja.

Uzorak i postupak prikupljanja podataka

4

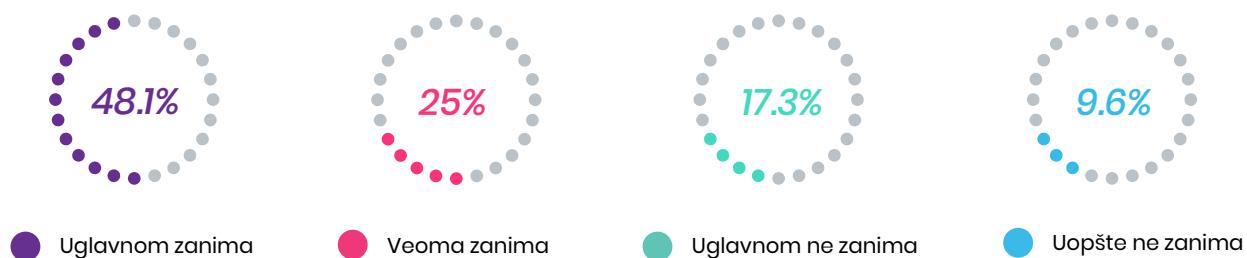
Prilikom istraživanja sprovedenog za potrebe ovog projekta primjenjivala se metoda prikupljanja primarnih podataka koristeći anketni upitnik. Rezultati istraživanja su dobijeni terenskim prikupljanjem podataka i putem korišćenja internet forme "Google Forms Upitnika". Istraživanje je obuhvatilo 235 građana Opštine Ulcinj, u razmjeri 60:40, što znači da je 60% ispitanika (141 osoba) ispitano online, a 40% ispitanika (94 osoba) popunilo anketu tokom terenskog rada (upitnik face to face). Uzorak je bio prigodan, što znači da je svaki građanin opštine Ulcinj imao jednake šanse da učestvuje u navedenom istraživanju. Kao što smo i na početku istakli, učešće je bilo dobrovoljno i anonimno.

Rezultati Istraživanja

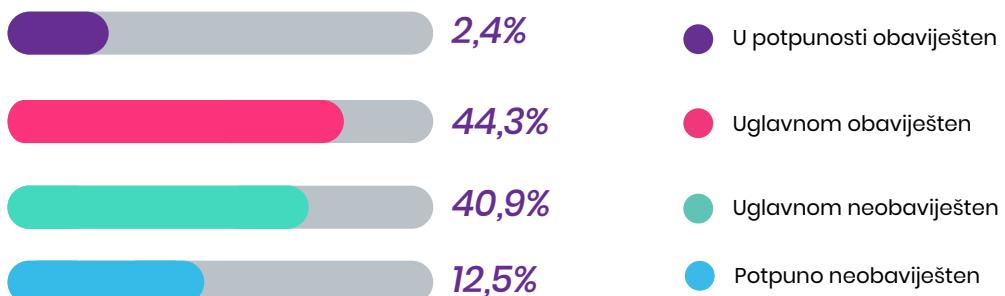
Koliko Vas uopšte zanima rad i funkcionisanje Lokalne uprave – Opštine Ulcinj?

Na osnovu ovog pitanja trebalo se ispitati koliki je nivo interesovanja građana opštine Ulcinj za rad i funkcionisanje Lokalne uprave. Ukupno 73,1% građana (kumulativni zbir odgovora „uglavnom zanima“, i „veoma zanima“), se izjasnilo da ih zanima rad i funkcionisanje Lokalne uprave, a svega 26,9% ispitanika (kumulativni zbir odgovora „uglavnom ne zanima“ i „uopšte ne zanima“) su rekli da ih ne zanima rad i funkcionisanje Lokalne uprave – Opštine Ulcinj.

Na osnovu ovog se zaključuje da gotovo kod ¾ ispitanika postoji interesovanje za funkcionisanje svoje lokalne uprave, što se može pripisati visokom zainteresovanosti građana za dešavanja u opštini Ulcinj. Procenat od 26,9 je očekivan jer se kroz njega mogu provući dvije usmjerenosti interesovanja: jedna koja od lokalne uprave radije ide na državni ili međunarodni nivo, a druga koja oslikava relativnu nezainteresovanost.

Bez obzira koliko ste zainteresovani, u kojoj mjeri ste obaviješteni o aktivnostima (od zajedničkog interesa) koje preduzima Opština Ulcinj?

Najveći broj anketiranih građana (53,4%) smatra da nije obaviješteno o aktivnostima koje su od zajedničkog interesa koje preduzima Lokalna samouprava, dok 44,3% ispitanika smatra da je uglavnom obaviješteno. Međutim, interesantno je da svega 2,4% ispitanika za sebe trvi da je u potpunosti obaviješteno.

Ovaj podatak nam ukazuje na to da Opština Ulcinj treba preuzeti dodatne korake za bolje i efektivnije informisanje građana za aktivnosti koje ona sprovodi u interesu lokalne zajednice.

U istraživanju "Lokalna vlast u službi građana" koje je sprovedeno 2004. godine od strane NVO Novi Horizont, 66% anketiranih građana se izjasnilo da nema dovoljno informacija o aktivnostima koje obavlja Opština Ulcinj. I pored činjenice da je za 16 godina porastao procenat informisanih građana, postoji još mnogo prostora da se unaprijedi ova oblast. Podatak da je gotovo polovina ispitanika uglavnom ili potpuno neobaviještena o opštinskim aktivnostima, je svakako zabrinjavajući.

Jedan od razloga neobaviještenosti građana mogao bi da bude nepoštovanje ustavne i zakonske norme, odnosno službene upotrebe jezika većinskog stanovništva (u ovom slučaju albanskog) od strane Lokalne samouprave³. Monitoring istraživanje pod nazivom "Jezik moje uprave (2019)"⁴ je pokazalo da Opština Ulcinj samo djelimično objavljuje na svojoj internet stranici informacije od javnog značaja na albanskom jeziku. Iako je njihovo proaktivno objavljivanje obavezno, ova lokalna samouprava nedovoljno primjenjuje taj važan princip u radu javne uprave.

Da li ste informisani da Lokalna samouprava organizuje javne rasprave prije usvajanja (donošenja) raznih planova i propisa koji se odnose na našu opštinu?

Zakonom je predviđeno da prije donošenja planova i programa za pojedine oblasti u opštini, urbanističkih projekata, budžeta i opštih akata kojima se utvrđuju prava i obaveze građana, Opština obezbeđuje učešće zainteresovane javnosti u donošenju odluka sproveđenjem postupka javne rasprave. Opština unaprijed utvrđuje program javne rasprave i određuje organ koji će sprovesti javnu raspravu. Na pitanje koje se odnosi na stepen informisanosti građana o tome da li Lokalna samouprava organizuje javne rasprave prije usvajanja (donošenja) raznih planova i propisa koji se odnose na Opština Ulcinj, 57,7% ispitanika se izjasnilo da nije informisano, dok 42,3% smatra da jeste.

Iz ovih podataka možemo da zaključimo da se javne rasprave u Opštini Ulcinj odvijaju prema nedovoljno jasnoj proceduri i nedovoljno transparentno, što uzrokuje da veliki dio građana ostaje neinformisan kada je riječ o učešću u javnim raspravama.

To je značajan propust kada se uporedi sa jednim od glavnih principa javne rasprave, a koji glasi: organi lokalne samouprave obavezni su da obezbjede ostvarivanje prava i dužnosti lokalnog stanovništva na zakonit i efikasan način, uz poštovanje ličnosti i dostojanstva građana; obavezni su da građanima u ostvarivanju njihovih prava i interesa daju potrebne podatke, objašnjenja i obavještenja (davanje obavještenja ostvaruje se i putem tehničkih sredstava, brošura i medija)⁵ i sl.

Dakle, aktivnog uključivanja građana u proces odlučivanja i aktivnog osluškivanja problema građana nedostaje, kao i proaktivnog pristupa Opštine Ulcinj.

Pored toga što građani nisu dovoljno informisani o radu Lokalne uprave, većina građana nije informisana o važnosti i neophodnosti da se kroz javne rasprave uključe na efektivan način u procesu odlučivanja. Stoga, neposredno učešće građana u procesu odlučivanja na lokalnom nivou u ovoj opštini je na veoma niskom nivou, kao i pristup donosilaca odluka.

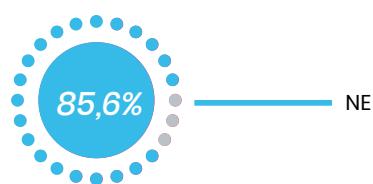
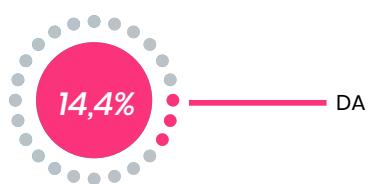
³ U Opštini Ulcinj u službenoj upotrebi su ravnopravno crnogorski i albanski jezik i pismo. | Član 10, Statut Opštine Ulcinj ("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 048/19 Od 26.11.2019).

⁴ Istraživanje sprovedeno od strane NVO "Novi Horizont" u partnerstvu sa NVO "Ul info" u sklopu projekta koji je finansiran od strane ministarstva za ljudska i manjinska prava, u okviru oblasti razvoja i unaprjeđenje prava manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica dostupno na: <https://bit.ly/2bnapip>

⁵ Zakon O Lokalnoj Samoupravi, Član 169, 170., Službeni List CG, Br. 2/2018, 34/2019 i 38/2020.

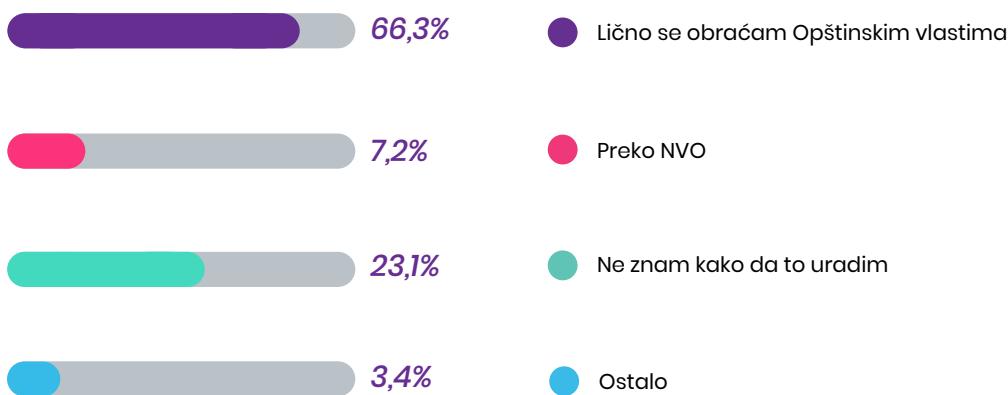
Da li ste ikad bili konsultovani u fazi izrade nekog lokalnog dokumenta/akta?

Najveći dio anketiranih građana (85,6%) ističe da nije nikad bio konsultovan u fazi izrade nekog lokalnog dokumenta odnosno akta od strane Lokalne uprave – Opštine Ulcinj. Kao i kod prethodnog pitanja, i sa podacima iz ovog pitanja možemo zaključiti da je djelovanje Lokalne uprave u fazi konsultovanja građana nedovoljno.

Naime, otvorenost javnih rasprava za prisustvo građana pri izradi lokalnog dokumenta ili akta jeste prilika za iznošenje stavova, predlaganje promjena i davanje komentara na važna pitanja u lokalnoj zajednici. Ipak, način na koji su javne rasprave organizovane ne čini se prijemčivim i odgovarajućim za zainteresovanu javnost. Pozivajući se na SIGMA principe dobrog upravljanja „politike i zakonodavstvo izrađeni su na inkluzivan način koji omogućuje aktivno učešće društva“, a bazirajući se na Strategiju reforme javne uprave Crne Gore 2016-2020⁶ i Akcioni plan za sprovodenje strategije⁷, istaknuta je mjeru „povećanje nivoa učešća zainteresovane javnosti u procesu kreiranja akata javnih politika“. Evidentno je da Opština Ulcinj zaostaje u efektivnoj primjeni ovih dokumenata.

Kako iznosite/predstavljate svoje potrebe u odnosu sa Opštinskim organima?

⁶Strategija reforme javne uprave u Crnoj Gori 2016-2020 - <https://bit.ly/30X5t1L>

⁷ Akcioni plan 2018-2020, za sprovodenje Strategije reforme javne uprave - <https://bit.ly/2YgWFSr>

Kada je riječ o načinu kako ispitani građani Ulcinja iznose, tj. predstavljaju svoje potrebe u odnosu sa Opštinskim organima, najveći dio njih (66,3%) se izjasnio da se „lično obraća opštinskim organima“, 7,2% ispitanih građana se obraća preko nevladinih organizacija (NVO), 23,1% ne zna kako to da uradi, dok ostalih 3,4% se izjasnilo da svoje potrebe predstavlja preko društvenih mreža (Facebook), odbornika, putem medija, političkih partija i preko „poznanika“ u Opštini.

Iz ovih rezultata se vidi da postoji spremnost i motivisanost građana da se u većoj mjeri direktno i samoinicijativno obraćaju opštinskim vlastima. Međutim, problematičan je aspekt i način njihovog djelovanja, odnosno uključivanja u proces rješavanja problema, jer se nijedan od načina ne oslanja na postojeće mehanizme participativne demokratije. Ono što je evidentno je nefunkcionisanje lokalnih mjesnih zajednica, koje kao postojeći participativni mehanizmi, treba da predstavljaju sponu između interesa građana i lokalnih vlasti.

Procenat anketiranih građana od 7,2% koji se izjasnio da svoje potrebe predstavljaju preko organizacija civilnog društva, ukazuje na činjenicu da postoji izgrađeno povjerenje građana u lokalne NVO, odnosno da građani vjeruju da je civilni sektor, pored njih, značajan akter u procesu zastupanja interesa najšire javnosti.

Međutim, s druge strane, ovo ukazuje i na nedostatak građanskog aktivizma, odnosno nedostatak saradnje između civilnog sektora i lokalnih javnih institucija i njihovog uključivanja u proces odlučivanja, kao što je i navедeno i u zadnjem Izvještaju Evropske Komisije za Crnu Goru.

Da li ste lično ili u grupi sa ostalim građanima pokušali da pokrenete bilo kakvu inicijativu za rješavanje bilo kog problema u Vašem naselju/mahali u posljednjih nekoliko godina?

Za rješavanje bilo kog značajnog problema u naselju ili mahali, građani mogu pokrenuti inicijative i to o pitanjima: **planiranja i uređenja prostora, zaštite životne sredine, izgradnje i održavanja opštinskih puteva i druge infrastrukture, pružanja usluga iz komunalne djelatnosti, poreza, naknada i taksi, kulture i sporta, i drugim pitanjima iz nadležnosti Opštine**⁸

Upoređujući sa ranijim istraživanjima⁹, evidentno je da kontinuirano raste procenat građana koji pokreću i/ili učestvuju u inicijativama za rješavanje svojih problema. Tako je, na primjer, 2011. godine ovaj procenat je iznosio 23%, dok je nakon devet godina porastao za čak dva puta i iznosi 46,6%.

Smatramo da je ovaj rezultat značajan pokazatelj efikasnog i kredibilnog rada i djelovanja lokalnog NVO sektora. Ali podatak da je 53,4% ispitanih potvrdilo da nije ni pokušalo da pokrene

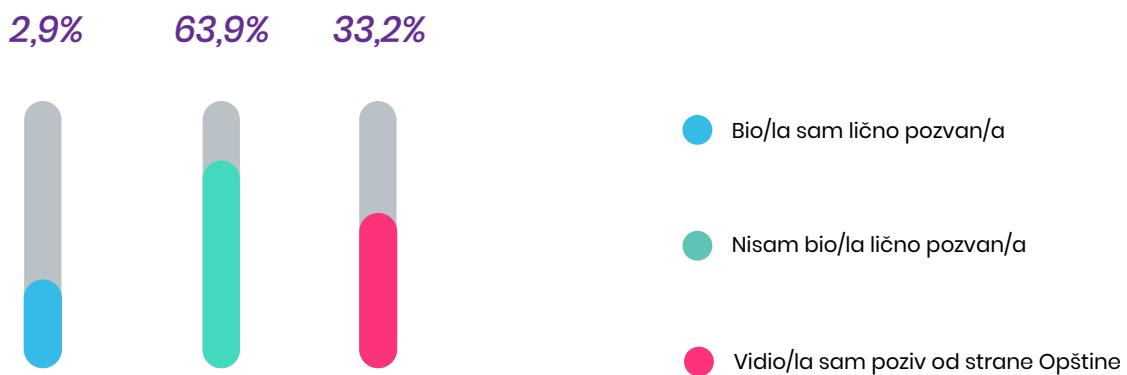
⁸ Statut Opštine Ulcinj, član 150 - ("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 048/19 od 26.11.2019)

⁹ Publikacija „Učešće građana u ostvarivanju lokalne samouprave (2011)“ - <https://bit.ly/2BpcJZs>

bilo kakvu inicijativu, govor o širokom prostoru za dodatni angažman svih aktera u lokalnoj zajednici. Iz navedenih rezultata možemo zaključiti da je skoro polovina građana i građanki Opštine Ulcinj preduzimljivo, odnosno da su spremni da svojim znanjima, vještinama i aktivizmom doprinesu lokalnoj zajednici u rješavanju problema i pitanja od opštег interesa. Dakle, neophodno je ojačati povjerenje i međusobnu saradnju između građana, civilnog društva i institucija lokalnih vlasti kako bi zaživio princip odgovornosti i participativne demokratije.

Da li ste do sada ikada pozvani lično ili ste vidjeli neki poziv upućen od strane Opštine gdje se građani pozivaju da učestvuju sa svojim prijedlozima i komentarima u planiranju ili donošenju neke odluke?

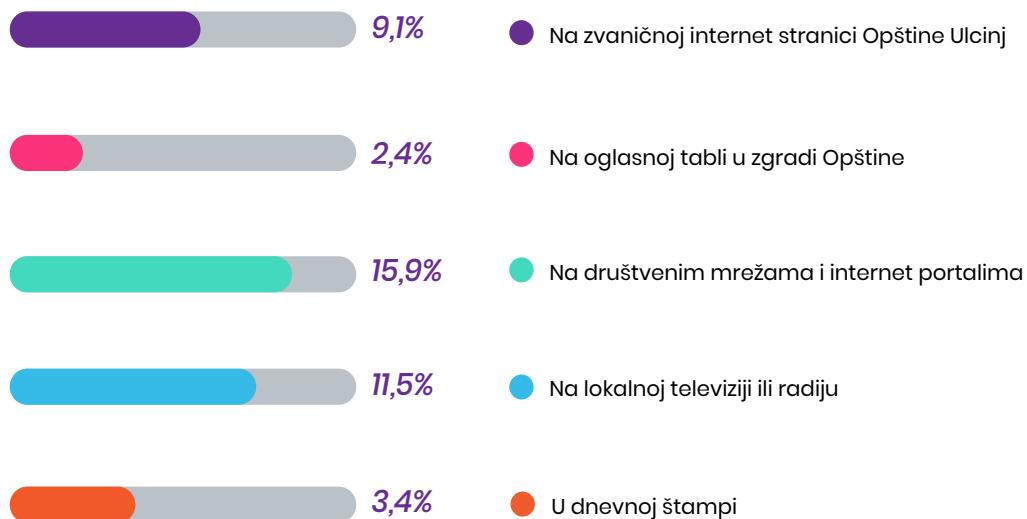
Najveći dio anketiranih ispitanika (63,9%) se izjasnio da „nisu bili nikad lično pozvani“ od strane Opštine kako bi svojim prijedlozima i komentarima učestvovali u planiranju i donošenju neke odluke, dok je samo 2,9% njih bilo lično pozvano. Trećina ispitanih (33,2%) je kazala da je vidjela poziv od strane Lokalne samouprave.

Prema ovim podacima možemo da zaključimo da animiranje građana za učešće na javnim raspravama od strane opštinske administracije nije proaktivno, što ukazuje na to da Lokalna uprava ne koristi dovoljno mehanizama kojima može direktno i/ili indirektno podsticati svoje građane da učestvuju u procesu kreiranja i donošenja odluka od zajedničkog interesa.

Ukoliko se ovaj odgovor poveže sa „spremnošću građana da lično kontaktiraju svoje predstavnike u lokalnoj samoupravi“ onda se može izvesti zaključak da građani i građanke očekuju da budu uključeni u sve faze odlučivanja u svojoj zajednici.

Ako je Vaš prethodni odgovor "c", gdje ste vidjeli/pročitali poziv/obavještenje za javnu raspravu?

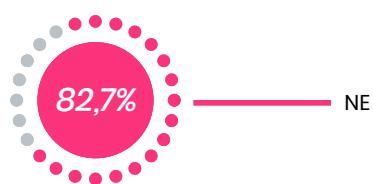
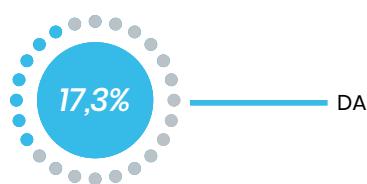

Trećina anketiranih građana (33,2%) je navela da je vidjela poziv od strane Opštine. To obavještenje/poziv najviše njih je vidjelo na **društvenim mrežama (15,9%)**, potom na **lokalnoj televiziji ili radiju (11,5%)**, **na zvaničnoj internet stranici Opštine Ulcinj (9,1%)**, u **dnevnoj štampi (3,4%)**, te samo **2,4% na oglasnoj tabli u zgradbi Opštine**.

Na osnovu ovih podataka možemo da zaključimo da pozivi ili obavještenja koja Opština Ulcinj objavljuje imaju najveću vjerovatnoću da se vide od strane građana ako su postavljeni na društvenim mrežama i internet portalima ili na lokalnoj televiziji. Stoga Opština mora da koristi inovativne pristupe ka informisanju građana (eUsluge), kako bi olakšala komunikaciju i saradnju između građana, civilnog sektora i Lokalne uprave.

Da li ste imali priliku da predsjedniku Opštine predstavite aktuelne probleme?

Oko 83% ispitanih građana je saopštilo da nisu bili u prilici da predsjedniku Opštine predstave aktuelne probleme, dok je svaki šesti anketirani kazao je da je bio u toj poziciji.

Svakako, veliki procenat građana koji su se izjasnili da nisu imali tu priliku, ukazuje na činjenicu da Localna uprava nije dovoljno uradila na kreiranju adekvatnih mehanizama (kao što je institut „otvorenih vrata“) da u neposrednom kontaktu sa čelnicima Opštine predstave svoje eventualne probleme.

Po Vašem mišljenju, koje teme ili pitanja su od posebnog interesa za građane da uzmu učešće u odlučivanju o njima?

- 1 Infrastruktura (putevi, uređenje grada)
- 2 Komunalni problemi (čistoća, parkinzi, saobraćaj, buka, pijace)
- 3 Životna sredina, vodovod, kanalizacije
- 4 Problemi mladih
- 5 Kulturni život grada
- 6 Unapredovanje poljoprivrede (ruralni razvoj)

Iz ove tabele možemo da vidimo teme koje su anketirani građani rangirali po njihovoj važnosti, odnosno teme ili pitanja koja su od posebnog interesa za građane da uzmu učešće u odlučivanju o njima.

Top tri rangirane teme za koje bi građani htjeli da učestvuju u odlučivanju su: **infrastruktura (putevi, trotoari i uređenje grada), komunalni problemi (čistoća, parkinzi, saobraćaj, buka, pijace) i životna sredina, vodovod i kanalizacija.**

Razloge nezadovoljstva građana trenutnim stanjem i radom Opštine, treba svakako tražiti u njihovoј potrebi i želji budu pitani i konsultovani kada se radi o razvoju njihove zajednice.

Iako su manje vrednovani problemi mlađih, kulturnog života grada kao i unaprjedenje poljoprivrede, sigurno je da su oni ostali u sjenci prioritetnih izazova i pitanja građana lokalne zajednice.

Kod ovog pitanja, građani su imali mogućnost da uz pomoć opcije „**nešto drugo**“ sami navedu teme koje su za njih od posebnog interesa a koje nijesu bile ponuđene. Građani su, pored ostalog, u toj opciji naveli: „**bolja turistička ponuda**“, „**efikasnost lokalne administracije**“, „**obrazovanje**“, „**socijalna politika**“, itd.

Da li znate da građani naše opštine mogu direktno učestvovati u procesu donošenja odluka Lokalne samouprave?

Podatak da samo 28,8% anketiranih zna da može direktno učestvovati u procesu donošenja odluka Lokalne samouprave je obeshrabrujući i predstavlja korak unazad u odnosu na ranija istraživanja. Tako je, na primjer, u anketi sprovedenoj 2004. godine, 46% ispitanika kazalo da zna da može uticati na proces donošenja odluka u svojoj lokalnoj samoupravi.

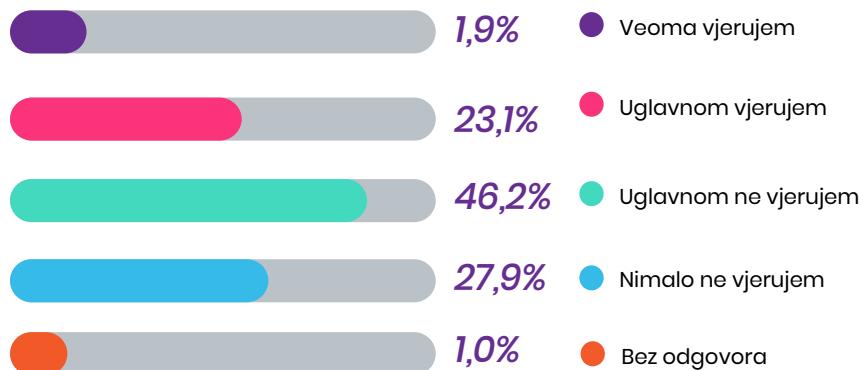
I u istraživanju iz 2011. godine bio je visok procenat (43%) onih koji su smatrali da svojim djelovanjem „**ne mogu bilo što da promjene**“.

Obzirom na ogroman procenat podrške Lokalne vlasti u Opštinskom Parlamentu, za očekivati je da građani budu snažnije uključeni u proces kreiranja politika i donošenja odluka. Jer, gubitak povjerenja u mogućnost da se ličnim angažmanom nešto promjeni u lokalnoj zajednici, apatičnost i ravnodušnost građana, trebali bi biti alarm za sve donosioce odluka na lokalnom nivou.

U nastavku je slijedilo sljedeće (12.) pitanje „**Da građani navedu mehanizme koje mogu koristiti da učestvuju u procesu donošenja odluka**“. Mehanizmi koje su građani naveli u najvećem procentu su: (1) Inicijative (2) Peticije (3) Javne rasprave (4) Učešće u građanskim skupovima (5) Davanje predloga (6) Protesti i sl.

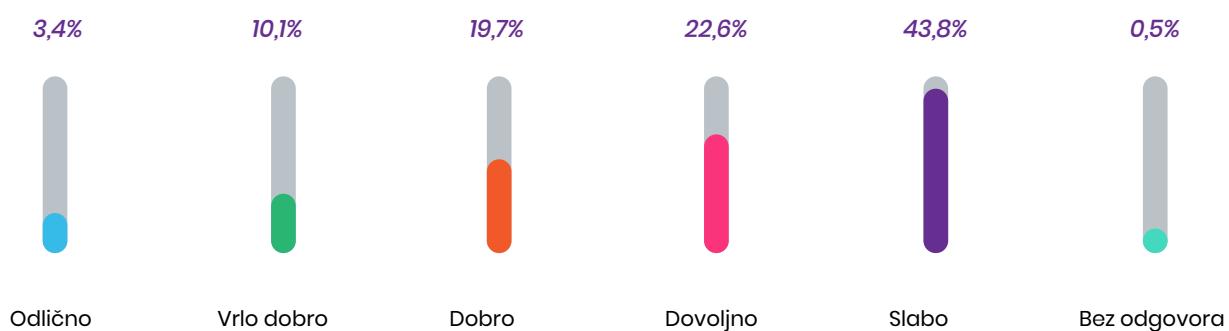

Koliko imate povjerenja u rad odbornika aktuelnog saziva Skupštine Opštine?

Tri četvrtine anketiranih građana (74,1%, odnosno kumulativni zbir odgovora „uglavnom ne vjerujem“ i „nimalo ne vjerujem“) se izjasnilo da nema povjerenja u rad odbornika aktuelnog saziva Skupštine Opštine Ulcinj. Jedna četvrtina anketiranih građana je navela da vjeruje u svoje izabrane predstavnike u Lokalnom parlamentu. Ako se zna da aktuelnu većinu u postojećem sazivu Skupštini opštine Ulcinj, čini čak 30 od ukupno 33 odbornika Lokalnog parlamenta (90,91%), možemo izvući zaključak koji ukazuje na izigravanje povjerenja građana i građanki opštine Ulcinj.

Kako ocjenjujete rad predsjednika Opštine?

Na kraju čitavog upitnika anketiranim građanima je postavljeno pitanje koje se odnosilo na ocjenjivanje rada aktuelnog predsjednika Opštine Ulcinj. Iz dobijenih rezultata zaključujemo da je 43,8% njegov rad ocijenilo slabim, svaki peti je kazao da je to „dovoljno“ i „dobro“, svaki deseti smatra da Predsjednik radi „vrlo dobar“ a 3,4% da odlično obavlja svoj posao.

Prosječna ocjena rada predsjednika Opštine Ulcinj od strane građana je: **2,01.**¹⁰

¹⁰ Dobijene ocjene (od 1 - slabo do 5 - odlično) za rad predsjednika Opštine Ulcinj su za potrebe ovog istraživanja bile sabrane, nađena njihova aritmetička sredina sa kojom smo dobili ukupnu prosječnu ocjenu.

Zaključci i preporuke

Uključivanje građana u proces donošenja odluka i njihovo povezivanje sa donosiocima odluka predstavljaju osnove stubova odgovorne lokalne samouprave. Istraživanje o povjerenju građana u Lokalnu samoupravu sprovedeno na reprezentativnom uzorku je pokazalo da građani generalno imaju mnogo primjedbi i kritika na njen rad.

Iz istraživanja se može zaključiti da Lokalna uprava nastoji tek proceduralno da uključi građane u proces odlučivanja preko javnih rasprava. Samim tim, Lokalna uprava poštuje zakonske odredbe o javnoj raspravi, ali efikasnost ovih rasprava je diskutabilna u pogledu poštovanja principa transparentnosti i odgovornosti, tim prije imajući u vidu posebnosti opštine Ulcinj koja se ogleda u upotrebi albanskog jezika i pisma.

Nalazi istraživanja ukazuju na sljedeće:

- da postoji značajno interesovanje građana za rad i funkcionisanje Lokalne uprave;
- da najveći broj anketiranih građana smatra da nije obaviješteno o aktivnostima koje su od zajedničkog interesa a koje preduzima Lokalna samouprava;
- da građani nisu u dovoljnoj mjeri informisani o tome da li Lokalna samouprava organizuje javne rasprave prije usvajanja (donošenja) raznih planova i propisa koji se odnose na Opština Ulcinj;
- da najveći dio ispitanika ističe da nisu nikad bili konsultovani u fazi izrade nekog lokalnog dokumenta odnosno akta od strane Lokalne uprave – Opštine Ulcinj;
- da se građani Ulcinja najčešće lično obraćaju opštinskim organima, ali da se obraćaju i preko nevladinih organizacija, društvenih mreža, odbornika, putem medija, političkih partija i preko „poznanika“ u Opštini;
- da je evidentan kontinuirani rast procenata građana koji pokreću i/ili učestvuju u inicijativama za rješavanje njihovih problema, a koji je u odnosu na 2011. godinu porastao za čak dva puta i sada iznosi 46,6%;
- da je polovina anketiranih građana preduzimljivo, odnosno da su spremni da svojim znanjima, vještinama i aktivizmom doprinesu lokalnoj zajednici u rješavanju problema i pitanja od opštег interesa;
- da najveći dio anketiranih ispitanika se izjasnio da „nisu bili nikad lično pozvani“ od strane Opštine kako bi svojim prijedlozima i komentarima učestvovali u planiranju i donošenju neke odluke;
- da je trećina anketiranih građana navela da je vidjela javni poziv od strane Opštine i to najviše na društvenim mrežama, potom na lokalnoj televiziji ili radiju, na zvaničnoj internet stranici Opštine Ulcinj, u dnevnoj štampi, dok je najmanje ispraćena oglasna tabla u zgradici Opštine;

- da većina učesnika ankete nije bila u prilici da predstavi aktuelne probleme predsjedniku Opštine;
- da Lokalna uprava nije dovoljno uradila na kreiranju adekvatnih mehanizama da građani u neposrednom kontaktu sa čelnicima Opštine predstave svoje eventualne probleme;
- kao najvažnije teme za učešće u odlučivanju građani su izdvojili: **infrastrukturu (putevi, trotoari i uređenje grada), komunalne probleme (čistoća, parkinzi, saobraćaj, buka, pijace) i životnu sredinu, vodovod i kanalizaciju.** Pored gore navedenih tema građani su kao bitne teme naveli i „**bolju turističku ponudu**“, „**efikasnost lokalne administracije**“, „**obrazovanje**“, „**socijalnu politiku**“, itd.
- da su građani generalno upoznati sa mehanizmima koje mogu koristiti da učestvuju u procesu donošenja odluka;
- da tri četvrtine anketiranih građana nemaju povjerenja u rad odbornika aktuelnog saziva Skupštine Opštine Ulcinj;
- da anketirani građani ocjenjuju rad Predsjednika Opštine prosječnom ocjenom **2,01**.

U cilju poboljšanja uslova za učešće građana u procesu donošenja odluka, kao i poboljšanje informisanosti građana o javnim temama od značaja za njihov život na lokalnom nivou, kao i u cilju unapređenja kvaliteta usluga Opštine, **preporučujemo:**

- preduzeti mjere za jačanje participativne demokratije na lokalnom nivou;
- ojačati saradnju između civilnog sektora i lokalnih vlasti u cilju artikulisanja interesa lokalne zajednice;
- preduzeti dodatne korake za bolje i efektivnije informisanja građana za aktivnosti koja ona sprovodi u interesu lokalne zajednice, posebno za javne rasprave;
- poštovati ustavne i zakonske norme, odnosno službenu upotrebu jezika većinskog stanovništva (u ovom slučaju albanskog) od strane Lokalne samouprave;
- uspostaviti proaktivno djelovanje Lokalne uprave u fazi konsultovanja građana, te koristiti mehanizme za podsticaj građana da učestvuju u procesu kreiranja i donošenja odluka od zajedničkog interesa;
- ojačati ulogu i funkcionisanje lokalnih mjesnih zajednica;
- objavljivati godišnje biltene o radu organa Lokalne samouprave;
- uvesti pozitivnu praksu „**otvorenih vrata**“ za građane i građanke opštine Ulcinj.

NOVI HORIZONT (NH) je osnovan 6. septembra 1999. godine sa sjedištem u Ulcinju, odmah nakon što je Crna Gora dobila svoj prvi Zakon o nevladinim organizacijama.

Ova organizacija aktivno djeluje u oblasti jačanja lokalne demokratije i razvoju građanskog društva u jednoj maloj i specifičnoj zajednici tokom dvije decenije.

NH se zalaže za veći uticaj građana, posebno mladih u procesima kreiranja i donošenja odluka na lokalnom nivou vlasti. Svoja znanja i iskustva dijeli sa drugima i prihvata nova u procesu izgradnje građanskog društva.

Vizija NH je društveno aktivna zajednica, čiji građani imaju razvijen osjećaj međusobnog uvažavanja, pripadnosti i solidarnosti i koji se angažuju za zajedničko dobro.

Projekti NVO ‘Novi Horizont’ usmjereni su na ohrabrvanje mladih za učešće u procesu izrade javnih lokalnih politika, jačanje interkulturnog dijaloga i preuzimanje odgovornosti u planiranju i razvoju zajednice. Ova OCD nastoji da stvori generacije uspješnih omladinskih lidera, ali prije svega, savjesnih i odgovornih građana našeg društva.

NH uspješno gradi partnerstva i sprovodi projekte i u oblasti nadgledanja rada organa javne uprave, transparentnosti i odgovornosti u trošenju javnog novca, kao i zagovaranja sprovodenja reforme javne uprave na lokalnom nivou.

Za 21 godinu aktivnog djelovanja, ‘Novi Horizont’ je izgradio prepoznatljiv imidž uspješne OCD u lokalnoj zajednici. NH je u kontinuitetu bio mjesto okupljanja lokalnih OCD i gostovanja predstavnika drugih organizacija iz Crne Gore i regiona.

NH već nekoliko godina ima funkciju Lokalnog resursnog centra za OCD u lokalnoj zajednici, ali i predstavlja dobru sponu lokalnih vlasti i državnih institucija sa lokalnim organizacijama civilnog društva.

Novi Horizont sve svoje aktivnosti sprovodi na dvojezičnoj osnovi – crnogorskom i albanskom jeziku.

NEW HORIZON
Civil Society Organization

+382 68 300 603

ngohorizonti@t-com.me

www.ngo-horizonti.org

[newhorizonngo](#)

New Horizon NGO

[newhorizon_ngo](#)